

'Manhattan'-project ingeschakeld waren, bleken het er niet mee eens te zijn) werd meegedeeld aan Stimson en de leden van zijn commissie, alsook aan de vier geleerden die als haar wetenschappelijke adviseurs waren opgetreden: Compton, Fermi, Ernest O. Lawrence en J. Robert Oppenheimer, de wetenschappelijke leider van het laboratorium te Los Alamos. Aan die vier werd speciaal nog gevraagd of het mogelijk was Japan tot overgave te dwingen door één atoombom af te werpen boven een militair doel in Japan of boven een onbewoond gebied en de Japanse autoriteiten tevoren mee te delen waar en wanneer die demonstratie zou plaatsvinden. De geleerden ontrieden dat: met had geen zekerheid dat de atoombom inderdaad zou ontploffen en zelfs als de lading die bij wijze van proef in de woestijn van Nieuw-Mexico tot ontploffing zou worden gebracht, inderdaad explodeerde, bestond nog de mogelijkheid dat het nieuwe wapen, als het door een *B-29* van grote hoogte werd afgeworpen, *niet* tot ontploffing zou komen. Aldus de geleerden. Byrnes voegde daar zijnerzijds aan toe dat, als men Japan van de komende demonstratie in kennis stelde, het heel wel mogelijk was dat grote aantallen Amerikaanse en andere krijgsgevangenen naar het doelgebied zouden worden overgebracht.

Op 18 juni, de dag waarop Truman, gelijk eerder weergegeven, de door de *Joint Chiefs of Staff* opgestelde plannen voor een invasie van Japan goedkeurde, keurde hij in beginsel óók goed dat, als de profexplosie in de woestijn van Nieuw-Mexico slaagde, de twee atoombommen die kort nadien gereed zouden zijn, op door civiele gebouwen omgeven militaire doelen in Japan zouden worden afgeworpen. Wannéér dat zou geschieden, werd in het midden gelaten — '*some responsible officials*', aldus in '60 Louis Morton (de invloedrijkste hunner was Byrnes die op 3 juli door Truman tot *Secretary of State* zou worden benoemd), waren van mening dat dit moest geschieden voordat de Sowjet-Unie Japan de oorlog zou verklaren, hetgeen, als Stalin zich aan zijn in Jalta gedane toezegging hield, het geval zou zijn op 9 augustus, drie maanden na de datum van 9 mei, waarop de Duitse militaire leiders na een eerste capitulatie in Reims, 7 mei, in Berlijn opnieuw hadden gecapituleerd. Die '*responsible officials*', schrijft Morton,¹

'feared the political consequences of Soviet intervention and hoped that ultimately it would prove unnecessary. This feeling may unconsciously² have made the atom bomb solution

¹ Morton in *Command Decisions*, p. 509-10. ² Dat woord dunkt ons ten onrechte gebruikt.